

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY

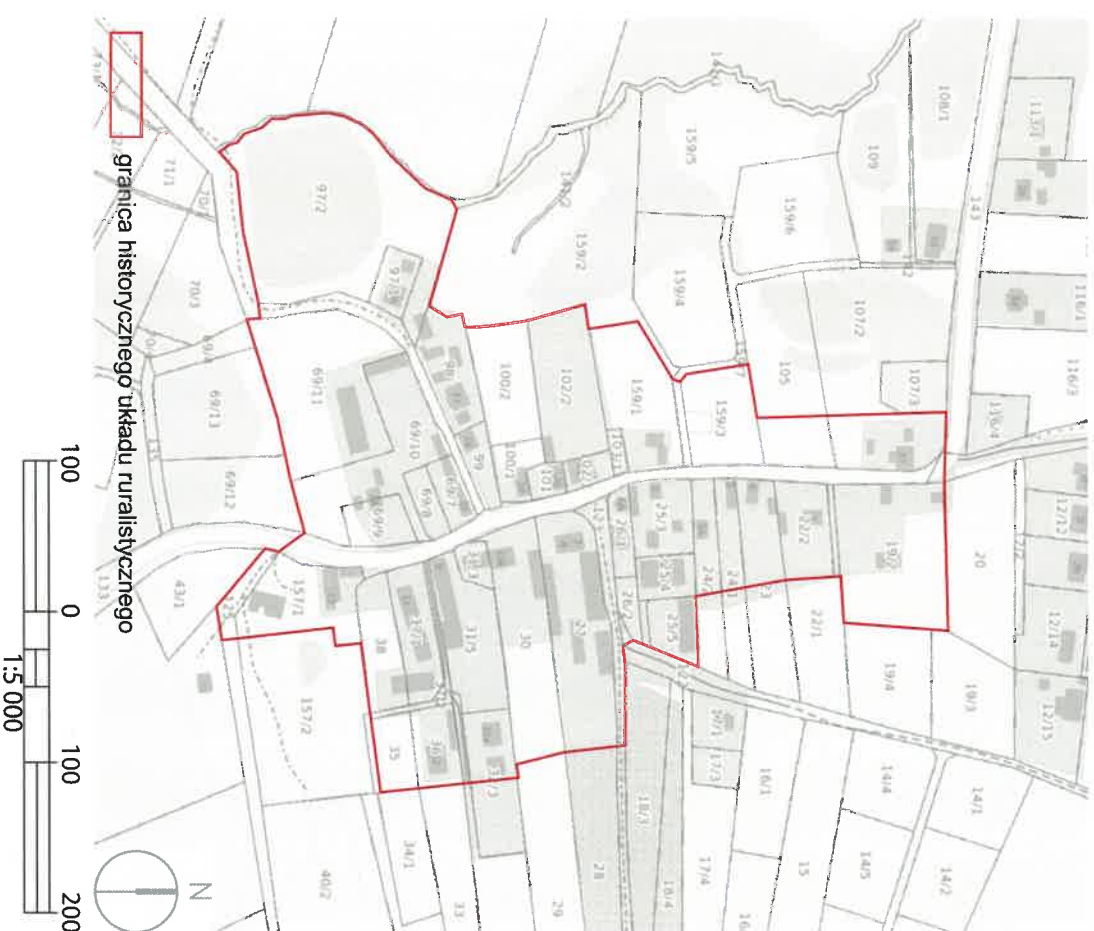
2. Czas powstania

1245 r./ XIX w.

3. Miejscowość

TACZÓW MAŁY

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat trzebnicki

Gmina Trzebnica

6. Współrzędne geograficzne

51°16'15"N 17°06'16"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

1245 r. Tachovo, 1418 r. Taczaw, 1765-1945 Klein Totschen

Nazwa wsi pochodzi od imienia Tacs lub Tasz

Historia wsi:

Przed rokiem 1418 wieś została przeniesiona na prawo niemieckie oraz utworzone sołectwo. Przed rokiem 1418 wieś została przeniesiona na prawo niemieckie oraz utworzone sołectwo. W tym również roku na terenie miejscowości znajdowały się dobra nadane jako dożywocie kanonikowi Hermannowi Dwengowi, a następnie przekazane kapitule wrocławskiej katedry. Od połowy XVII w. Taczów Mały wchodził w skład dóbr biskupstwa wrocławskiego. W XVIII i XIX w. funkcjonowało tu kilka gospodarstw kmiecych i zagrodniczych. W roku 1785 na terenie Taczowa Małego znajdował się wiatrak, kolejny został wybudowany w 1830 r. wraz z młynem. Po 7 latach przemysł został zasilony przez kolejny wiatrak oraz młyn, powstał również browar. W 1845 r. powstał kolejny wiatrak oraz gorzelnia. W tym czasie wieś była odrębną w stosunku do dóbr jednostką ekonomiczno-prawną. Od co najmniej 1616 r. do 1810 r. dobra wraz z folwarkiem należały do kapituły i były nadawane jako lenno wydzierżawiane lub zastawiane. Wśród ich właścicieli można wymienić rody: von Abschatz 1616 r., von Frankenberg l. 1634-1636, von Meusebach 1706 r., Duvs-Schusfort i von Woy 1785 r., Willert 1814 r. W latach 1830-1837 były przejęte przez skarb państwa. Następnie w latach 1852-1912 zostały powiększone o 2 dobra chtëpskie należące do Jentscha z Brochocina. W tym też okresie, na rok 1885 przypada największa liczba ludności wsi. Później należały do rodziny von Kessel z Głuchowa Górnego (l. 1921-1937). Początkowo wieś miała układ typowej ulicówki, założonej na skrzyżowaniu dróg z Czachowa do Pierwaszowa i z Głuchowa Górnego do Machnic. W latach 1750-1826 została przekształcona w wielodrożnicę, natomiast jeszcze do I połowy XIX w. zwarta, jednolita i regularna zabudowa pozostała jako typowa dla ulicowego układu wsi. Dopiero w latach 1887-1926 zabudowa przekształciła się w nieregularną. Na terenie Taczowa Małego istniejący układ dróg pochodzi z lat 1750-1826, częściowy zachowane zostały również stare bruki. Do połowy XVIII w. zabudowa wsi skupiona była wyłącznie w północno-zachodniej części siedliska, później rozbudowana została na całą wieś. Charakteryzowała się wówczas przede wszystkim zagrodami frankońskimi zabudowanymi w czworobok, tworzącymi zagęszczoną zabudowę. Wtedy również na terenie folwarku istniał nowożytny dwór, wzniesiony przez kapitułę lub przez któregoś z dzierżawców. W latach 1887-1926 naprzeciw folwarku, w południowo-wschodniej części siedliska prezentowały się cztery okazałe zagrody frankońskie. Do czasów dzisiejszych zachowały się nasadzenia przy wiejskiej ulicy, klony nasadzone jednostronnie przy jej północnym odcinku oraz dwustronnie przy jej wylocie od południa. Folwark założony w południowo-zachodniej części wsi od XVIII w. pozostał w tym samym usytuowaniu. Początkowo, w latach 1750-2826, jego plan stanowił kwadrat, a w latach 1887-1926 – wydłużony prostokąt. Z istniejących dwóch stawów hodowlanych, położonych na zachód od wsi, północny został zlikwidowany i w jego miejsce powstał nowy, na zachód od folwarku. Współcześnie został on osuszony, drugi staw funkcjonuje do dziś.

c.d. w załączniku nr 1

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Październik 2022 r.

Marika Koroluk